

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 856 Din 08.12.2021

Dosar nr.: 322/2021

Petiția nr.: 3251/29.04.2021

Petent:

Reclamat: Administrația Națională a Penitenciarelor

Obiect: tratamentul diferențiat al deținuților din Penitenciarul Bacău și Penitenciarul Focșani pentru care nu au fost emise garanții de către ANP în comparație cu deținuții față de care s-au emis garanții, în privința spațiului individual de cazare oferit de statul român

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

1. Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentului

deținut în Penitenciarul Bacău

Cu domiciliul în

Cu domiciliul procesual ale la SCA Chiriță și Asociații, cu sediul în municipiul Cluj-Napoca, str. Tăietura Turcului nr. 18, jud Cluj

2. Numele, domiciliul, reședința sau sediul părții reclamate

Administrația Națională a Penitenciarelor, cu sediul în municipiul București, str. Maria Ghiculeasa nr. 47, sector 2

II. Procedura de citare a părților

3. Prin adresa înregistrată sub nr. 3251/29.06.2021 i s-a comunicat petentului faptul că s-a ridicat din oficiu excepția de vădită necompetență a C.N.C.D. raportat la obiectul petiției, acordându-i-se posibilitatea exprimării unui punct de vedere cu privire la excepția invocată, în termen de 15 zile de la primirea respectivei adrese.

4. Petentul a dat curs solicitării Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării prin adresa înregistrată sub nr. 5447/21.04.2021.

III. Susținerile părților conform obiectului dosarului

Susținerile petentului

7. Prin petiția înregistrată sub nr. 3251/29.04.2021 petentul susține că a fost condamnat la pedeapsa de 5 ani închisoare cu executare, prin Sentința penală nr. 416/D/2013 a Tribunalului Bacău, pentru infracțiunile concurente de trafic intern ilicit de droguri de risc și de mare risc, conform *Legii nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, cu modificările și completările ulterioare* și aderare la un grup infracțional organizat, conform *Legii nr. 39/2003 privind prevenirea și combaterea criminalității organizate*.

8. Petentul susține că statul român, în calitate de stat solicitant, a demarat procedurile de extrădare de către Finlanda, emițând prin intermediul ANP o serie de asigurări autorităților statului solicitat, asigurări prin care s-a adus la cunoștința organelor judiciare

străine informații raportat la gradul de ocupare al penitenciarelor românești în care petentul urma să își execute pedeapsa; astfel, în documentului nr. 6072 I/DSDRP/22.12.2020 emis de Administrația Națională a Penitenciarelor se menționează că instituția garantează pentru toate persoanele private de libertate un spațiu minim de 3m² în cazul regimului închis, 2m² în cazul regimului semideschis, respectiv 3m² în cazul regimului deschis.

9. Petentul susține că statul român prin ANP a decis ca petentul să fie încarcerat în Penitenciarul Bacău în cadrul regimului închis, urmând ca ulterior să fie transferat în Penitenciarul Focșani în cadrul regimului semideschis.

10. În continuare, petentul susține că prin intermediul avocatului ales a solicitat ANP în baza art. 6 din Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public o serie de informații privind numărul de garanții emise de ANP în perioada 2017-2021. În acest sens, petentul susține că, prin adresa nr. 500034/SC/03.02.2021, ANP a precizat că în perioada 2017-2020 au fost emise 2228 garanții dintre care pentru Penitenciarul Focșani (104 la regimul semideschis, 80 la regimul deschis), iar pentru Penitenciarul Bacău (25 la regimul închis).

11. De asemenea, petentul susține că (în baza art. 6 din Legea nr. 544/2001) a solicitat Penitenciarelor Bacău și Focșani informații referitoare la gradul de ocupare al camerelor destinate persoanelor depuse în vederea executării pedepsei, în raport de norma națională de 4m²/deținut. Astfel, Penitenciarul Bacău, prin răspunsul nr. C/500002/PBBC/04.02.2021, a comunicat că, la data de 27.01.2021, gradul de ocupare al camerelor destinate persoanelor depuse în vederea executării pedepsei în cadrul regimului închis era de 1,7 7m²/deținut, iar Penitenciarul Focșani, prin răspunsul nr.500002/PFVN/05.02.2021 a comunicat că, la data de 25.01.2021, gradul de ocupare al fiecărei camere de deținere destinată cazării persoanelor private de libertate este de 188% și 133%. De asemenea, Penitenciarul Bacău, prin exemplarul unic nr. 3011,3019/PBBC/20.01.2021 a comunicat că la data de emiterii documentului erau custodiate un număr de 132 de persoane private de libertate clasificate la regimul închis, iar capacitatea de cazare la acest regim fiind de 54 de locuri.

12. Petentul susține că, potrivit informațiilor furnizate de autoritățile române, în cadrul Penitenciarului Bacău există o suprafață de 162 m² destinați regimului închis, rezultând *(prin împărțire la 3m²)* o capacitate de 54 persoane, însă, prin împărțirea celor 162 m² la numărul de 132 persoane încarcerate, rezultă o suprafață de 1,22 m² pentru fiecare persoană încarcerată *(chiar dacă s-ar considera suprafața totală ca fiind cea de 216 m², care, dacă ar fi împărțită la cele 132 persoane încarcerate, ar rezulta o suprafața individuală de 1,63 m²)*.

13. Petentul susține că în cadrul Penitenciarului Bacău se poate identifica și o componentă de discriminare față de persoanele încarcerate și pentru care nu s-au emis garanții de extrădare. Astfel fiind, dacă s-ar considera că Penitenciarul oferă 3m² doar pentru cele 25 de persoane pentru care s-au emis garanții, rezultă o suprafață totală de 75m² rezervată doar pentru aceste persoane. Așa fiind, pentru persoanele care nu au beneficiat de garanții de extrădare ar rezulta o suprafață individuală de: 0,81 m² dacă considerăm suprafața totală de 162 m² *(rezultatul a rezultat ca urmare a împărțirii celor 162 m² la cele 107 persoane pentru care nu s-au emis garanții)*; 1,31 m² dacă considerăm suprafața totală de 216 m² *(rezultatul a rezultat ca urmare a împărțirii celor 216 m² la cele 107 persoane pentru care nu s-au emis garanții)*.

14. De asemenea, petentul susține că nici situația în Penitenciarul Focșani nu este

diferită de cea a Penitenciarului Bacău.

15. Petentul susține că, ulterior momentului în care autoritățile din statul solicitat au luat la cunoștință de documentul nr. 6072 I/DSDRP/22.12.2020 emis de Administrația Națională a Penitenciarelor (*în care se garantează pentru toate persoanele private de libertate un spațiu minim de 3m² în cazul regimului închis, 2m² în cazul regimului semideschis, respectiv 3m² în cazul regimului deschis*), autoritățile din statul solicitat au condiționat extrădarea de oferirea în cazul petentului a unui spațiu individual de 3m² în cadrul regimului semideschis, iar nu 2m². Astfel, prin documentul nr. 6072 I/DSDRP/07.01.2021, emis de ANP - Direcția Siguranța Deținerii și Regim Penitenciar, s-a menționat expres împrejurarea conform căreia „având în vedere solicitarea expresă a autorităților finlandeze în cazul în care acestea ar fi transferate în România în vederea executării mandatelor europene de arestare, vă facem cunoscut că, în urma reanalizării situațiilor de cazare, se va asigura un spațiu individual de 3mp, pentru cele două persoane private de libertate (n.n. petentul și dl. Ovidiu Coardă), în cazul executării pedepsei în regim semideschis. Facem precizarea că, speța sus-numiților, reprezintă o situație particulară și nu o generalizare (...).”

16. În ceea ce privește admisibilitatea sesizării, petentul susține că nu se consideră ca fiind victima unei situații de discriminare negativă, motiv pentru care își întemeiază prezenta cauză pe dispozițiile art. 19 alin. (2) din OG 137/2000 *„Consiliul își exercită competențele la sesizarea unei persoane fizice sau juridice ori din oficiu.”*, nu pe art. 20 alin. (1) din OG 137/2000 *„persoana care se consideră discriminată poate sesiza Consiliul în termen de un an de la data săvârșirii faptei sau de la data la care putea să ia cunoștință de săvârșirea ei”*. Astfel, nu doar persoana discriminată se poate adresa Consiliului cu o cerere pentru constatarea unei situații de fapt contrare regulilor privind egalitatea oamenilor, ci sesizarea poate proveni de la orice persoană fizică sau juridică sau chiar din oficiu, sens în care prezenta solicitare trebuie considerată ca fiind admisibilă, chiar dacă, în prezenta situație, petentul se află printre persoanele privilegiate de atitudine a organelor statale.

17. Cu privire la existența unei fapte discriminatorii, petentul susține că persoanele încarcerate la momentul actual în Penitenciarul Bacău și Focșani pentru care nu au fost emise garanții de către Administrația Națională a Penitenciarelor sunt discriminate în comparație cu cele față de care s-au emis garanții în privința spațiului individual de cazare oferit de statul român.

18. Petentul consideră că este dincolo de orice îndoială rezonabilă că, în măsura în care autoritățile române nu ar oferi o serie de garanții statului solicitat, nicio extrădare nu ar fi admisă din motive care țin de nerespectarea dispozițiilor art. 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, în principal din cauza inexistenței unui spațiu individual suficient. Așa fiind, organele statului solicitant, în speță România, garantează statelor solicitate că toate persoanele extrădate vor beneficia de un anumit spațiu, fiind foarte clar că, în măsura în care s-ar respecta aceste garanții, persoanele încarcerate pentru care nu au fost emise garanții nu vor fi tratate egal.

19. Cu titlu de exemplu, petentul arată că în măsura în care dumnealui îi va fi acordat în mod real spațiul individual garantat în cadrul Penitenciarului Bacău, celelalte persoane încarcerate vor beneficia de un spațiu de aproximativ 3 sau 4 ori mai mic (0,8 lm²-1,31 m²).

20. Petentul precizează că în pofida faptului că normele interne prevăd că fiecare deținut care se află în executarea unei pedepse privative de libertate are dreptul la un spațiu de 4m², raportat la gradul de ocupare al ambelor penitenciare, oferirea de garanții și implicit respectarea acestora creează o discriminare a persoanelor deja

încarcerate pentru care nu au fost emise astfel de documente.

21. Petentul susține că, cu fiecare garanție de extrădare emisă de un penitenciar, o persoană care deja se află în executarea pedepsei privative de libertate și nu a beneficiat de aceste garanții întrucât nu se impunea extrădarea, beneficiază de un spațiu mai mic decât cel prevăzut inițial. Astfel, emiterea unor garanții de extrădare nu ar trebui să implice micșorarea spațiului la care fiecare deținut are dreptul. Garanțiile emise pentru anumite persoane nu pot și nu au un caracter superior care să poată permite încălcarea unor drepturi prevăzute în prevederile legale și care astfel creează o situație discriminatorie.

22. Petentul susține că pe lângă faptul că situație expusă generează o componentă de discriminare, se produce și o încălcare a art. 3 din Convenția Europeană a drepturilor omului care prevede faptul că nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane și degradante, fiind deja cunoscut faptul că împotriva României a fost pronunțată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului Hotărârea pilot în cauza Rezmiveș și alții împotriva României în ceea ce privește condițiile de detenție din închisorile și centrele de reținere și arest preventiv din România. De asemenea, înainte de hotărârea pilot au fost pronunțate o multitudine de hotărâri prin care s-au constatat faptele din hotărârea pilot, și anume: condițiile de detenție din penitenciarele din România, implicit și în special lipsa spațiului care să aparțină fiecărui deținut, constituie un tratament inuman și degradant.

23. Astfel, prin emiterea garanțiilor mai sus amintite, persoanele deținute la acest moment atât în Penitenciarul Focșani, cât și în Penitenciarul Bacău, pe lângă faptul că vor fi discriminate prin faptul că spațiul de care beneficiază se va diminua, le vor fi încălcate și drepturi prevăzute de Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Așa fiind, este inadmisibil să apreciem faptul că respectarea drepturilor unor persoane se poate face cu încălcarea drepturilor altor persoane.

24. Cu privire la excepția de necompetență a CNCD ridicată din oficiu cu privire la obiectul plângerii, petentul solicită să se constate faptul că Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării este competent să judece sesizarea formulată din următoarele considerente:

- fapta discriminatorie sesizată privește persoanele care se află încarcerate la momentul actual în Penitenciarul Bacău și Focșani și care sunt discriminate datorită garanțiilor care i-au fost emise de Statul Român petentului în vederea extrădării;
- la judecătorul de supraveghere a privării de libertate pot face plângere persoanele condamnate și se află în executarea pedepsei la momentul formulării plângerii;
- întrucât la momentul introducerii prezentei plângeri, petentul nu este încarcerat nici la Penitenciarul Bacău și nici în Penitenciarul Focșani, acesta nu poate să formuleze plângere conform Legii nr. 254/2013 la judecătorul de supraveghere a privării de libertate, singurul mod prin care se poate constata existența unei fapte discriminatorii comise de către Administrația Națională a Penitenciarelor este prin sesizarea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării;
- conform prevederilor legale în vigoare, Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării poate analiza aspectele menționate în sesizarea inițială conform art. 19 alin. 2 din O.G. nr. 137/2000 (prin autosesizare).

Susținerile părții reclamate

-

IV. Cadrul legal aplicabil. Dreptul național și internațional aplicabil / jurisprudența

25. Prevederile legislative relevante în prezenta cauză sunt următoarele:

➤ **Ordinul nr.144/2008 privind aprobarea Procedurii Interne de Soluționare a Petițiilor și Sesizărilor publicată în M.Of. nr. 348 din 6 mai 2008:**

- art. 63: „(1) Colegiul director se va pronunța mai întâi asupra excepțiilor de procedură, precum și asupra celor de fond care nu mai necesită, în tot sau în parte, analizarea în fond a petiției”.
- art. 30: “(1) Excepția de vădită necompetență se pune în dezbateră petentului sau a persoanei interesate care sesizează Consiliul, pentru a-și formula punctul de vedere. (2) Colegiul director acordă un termen petentului sau părții interesate pentru a comunica punctul de vedere.
- art. 31: “(1) Consiliul soluționează excepția de vădită necompetență după solicitarea punctului de vedere al petentului sau al părții interesate care a sesizat Consiliul. (2) Necomunicarea punctului de vedere la termenul acordat nu împiedică soluționarea petiției.
- art. 32: “Consiliul soluționează excepția de vădită necompetență prin hotărâre a Colegiului director.”

➤ **art. 2 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată:**

- art. 2 alin. (1): „Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”.

➤ **Constituția României, revizuită:**

- art. 1 alin. (3) - Statul român: „România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate.”
- art. 15 alin. (1) – Universalitatea: „Cetățenii beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea.”
- art. 16: “(1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări. (2) Nimeni nu este mai presus de lege. (...)”
- art. 20 - Tratatul internațional privind drepturile omului: „(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte. (2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile.”

➤ **Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, actualizată:**

- art. 6 - „Interzicerea discriminării”

- alin. (1) *„În timpul executării pedepselor și a măsurilor privative de libertate este interzisă orice formă de discriminare pe teme de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, gen, orientare sexuală, opinie ori apartenență politică, avere, origine socială, vârstă, dizabilitate, boală cronică necontagioasă, infecție HIV/SIDA sau pentru alte temeuri de același fel.”*
- art. 56 - „Exercitarea drepturilor persoanelor condamnate”
  - alin. (1) *„Exercitarea drepturilor persoanelor condamnate nu poate fi îngădită decât în limitele și în condițiile prevăzute de Constituție și lege.”*
  - alin. (2) *„Împotriva măsurilor privitoare la exercitarea drepturilor prevăzute de prezenta lege, luate de către administrația penitenciarului, persoanele condamnate pot face plângere la judecătorul de supraveghere a privării de libertate, în termen de 10 zile de la data când au luat cunoștință de măsura luată.”*
- art. 57 - „Asigurarea respectării drepturilor persoanelor condamnate”
  - alin. (1) *„Respectarea drepturilor prevăzute de lege pentru persoanele condamnate este asigurată de judecătorul de supraveghere a privării de libertate.”*

V. Principiile de analiză

-

VI. Aplicarea principiilor la speță. Motivele de fapt și de drept

26. În fapt, Colegiul director reține că a fost investit cu analiza unor aspecte legate de persoanele private de libertate, mai exact legate de încălcarea dreptului deținutului la condiții minime de cazare.

27. În soluționarea speței, Colegiul director urmează a analiza cauza prin prisma excepției de necompetență materială a CNCD invocată din oficiu, conform art. 63 din Procedura Internă de Soluționare a Petițiilor și Sesizărilor, care prevede că *„(1) Colegiul director se va pronunța mai întâi asupra excepțiilor de procedură, precum și asupra celor de fond care nu mai necesită, în tot sau în parte, analizarea în fond a petiției”*, pronunțându-se cu prioritate asupra excepției.

28. De asemenea, Colegiul director reține că excepția de necompetență invocată din oficiu a fost pusă în dezbateră petentului, în conformitate cu prevederile art. 30 și următoarele din Procedura internă de soluționare a petițiilor și sesizărilor.

29. În continuare Colegiul director ia act de prevederile Legii nr. 254/2013 *privind executarea pedepselor, a măsurilor educative și a altor măsuri neprivative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal*, constatând că CNCD nu se poate pronunța asupra aspectelor pretins discriminatorii care își au izvorul în procedura de executare a pedepselor privative de libertate întrucât verificarea unor astfel de împrejurări intră în competența judecătorului de supraveghere a privării de libertate.

30. Raportându-ne la obiectul plângerii și la dispozițiile legale incidente, Colegiul director constată că plângerea nu este de competența Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, conform atribuțiilor stabilite de *O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată* întrucât instituția Consiliului, ca autoritate de stat, autonomă, nu se poate pronunța asupra aspectelor ce privesc persoanele condamnate la pedepse privative de libertate, legiuitorul român stabilind că în această materie deținuții pot trimite plângeri către judecătorul de supraveghere a privării de libertate. Așadar revine judecătorului de

supraveghere a privării de libertate să verifice dacă petentul a fost supus vreunei discriminări pe perioada în care s-a aflat în custodia locului de deținere, având în vedere că discriminarea este reclamată în legătură cu exercitarea unui drept recunoscut de lege exclusiv pentru persoanele private de libertate.

31. În consecință, Colegiul director admite excepția de necompetență materială invocată din oficiu.

Cu privire la obiectul petiției, fără a intra pe fond, Colegiul director reține următoarele:

- **Decizia CCR nr. 170/26.05.2020¹ referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 55[^]1² din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, publicată în Monitorul Oficial Nr. 705 din 6 august 2020**

„14. În ceea ce privește solicitarea referitoare la respectarea dreptului de a i se asigura în camera de cazare un spațiu de minimum 4 mp de persoană, judecătorul de supraveghere a privării de libertate de la Penitenciarul Rahova a reținut în încheiere următoarele: <<Prin intrarea în vigoare a Legii nr. 169/2017 statul român a recunoscut că în unele penitenciare, fie toate, fie unele din spațiile de cazare, nu pot să asigure respectarea normelor minime de cazare (începând cu suprafața minimă de cazare și continuând cu alte condiții arătate în lege). Pe baza procedurii stabilite de lege s-a realizat inventarierea tuturor spațiilor de detenție și calificarea acestora (prin OMJ 2.773/2017) fie în rândul spațiilor care pot respecta condițiile minime de deținere, fie în cealaltă categorie. Pentru cele din urmă, legea a prevăzut, astfel, că deținuții care stau în condiții necorespunzătoare (în primul rând datorită supraaglomerării) să fie despăgubiți prin zile care se scad din restul rămas de executat din pedeapsă (6 zile considerate executate pentru 30 zile executate în condiții necorespunzătoare). Prin urmare, deținuții care se află în această situație sunt îndreptățiți la compensația prevăzută de lege,

¹ <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/228697>

² **Articolul 55[^]1** - Compensarea în cazul cazării în condiții necorespunzătoare “**(1)** La calcularea pedepsei executate efectiv se are în vedere, indiferent de regimul de executare a pedepsei, ca măsură compensatorie, și executarea pedepsei în condiții necorespunzătoare, caz în care, pentru fiecare perioadă de 30 de zile executate în condiții necorespunzătoare, chiar dacă acestea nu sunt consecutive, se consideră executate, suplimentar, 6 zile din pedeapsa aplicată.**(2)** În sensul prezentului articol, se consideră condiții necorespunzătoare cazarea unei persoane în oricare centru de detenție din România care a avut lipsuri la condițiile impuse de standardele europene.**(3)** În sensul prezentului articol, se consideră executare a pedepsei în condiții necorespunzătoare cazarea în oricare dintre situațiile următoare:**a)** cazarea într-un spațiu mai mic sau egal cu 4 mp/deținut, care se calculează, excluzând suprafața grupurilor sanitare și a spațiilor de depozitare a alimentelor, prin împărțirea suprafeței totale a camerelor de deținere la numărul de persoane cazare în camerele respective, indiferent de dotarea spațiului în cauză;**b)** lipsa accesului la activități în aer liber;**c)** lipsa accesului la lumină naturală sau aer suficient ori disponibilitatea de ventilație;**d)** lipsa temperaturii adecvate a camerei;**e)** lipsa posibilității de a folosi toaleta în privat și de a se respecta normele sanitare de bază, precum și cerințele de igienă;**f)** existența infiltrațiilor, igrasiei și mucegaiului în pereții camerelor de detenție.**(4)** Dispozițiile alin. (3) se aplică în mod corespunzător și la calcularea pedepsei executate efectiv ca măsură preventivă/pedeapsă în centrul de reținere și arestare preventivă în condiții necorespunzătoare.**(5)** În sensul prezentului articol, nu se consideră executare a pedepsei în condiții necorespunzătoare ziua sau perioada în care persoana a fost:**a)** internată în infirmerii din cadrul locurilor de deținere, în spitale din rețeaua sanitară a Administrației Naționale a Penitenciarelor, a Ministerului Afacerilor Interne sau din rețeaua sanitară publică;**b)** în tranzit.**(6)** Dispozițiile prezentului articol nu se aplică în cazul în care persoana a fost despăgubită pentru condiții necorespunzătoare de detenție, prin hotărâri definitive ale instanțelor naționale sau ale Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru perioada pentru care s-au acordat despăgubiri și a fost transferată sau mutată într-un spațiu de detenție având condiții necorespunzătoare.**(7)** Beneficiul aplicării dispozițiilor alin. (1) nu poate fi revocat.**(8)** Perioada pentru care se acordă zile considerate ca executate în compensarea cazării în condiții necorespunzătoare se calculează începând cu 24 iulie 2012.

nemaexistând obligația penitenciarului de a le asigura o suprafață de 4 mp/persoană, prevăzută de art. 1 alin. (3) din Normele minime privind condițiile de cazare, aprobate prin OMJ 2.772/2017. (...)»>> 20. Curtea a statuat că, în cadrul exercitării acestui control de constituționalitate, criteriul fundamental pentru determinarea competenței de a exercita controlul de constituționalitate asupra unei interpretări a normei juridice este caracterul continuu al acestei interpretări, respectiv persistența sa în timp, în cadrul practicii judiciare, așadar, existența unei practici judiciare care să releve un anumit grad de acceptare la nivelul instanțelor. De aceea, Curtea a constatat că este abilitată să intervină atunci când este sesizată cu privire la existența unei practici unitare/neunitare de interpretare și aplicare a legii de natură să încalce exigențele Constituției, iar interpretările izolate, vădit eronate, nu pot face obiectul controlului de constituționalitate, ci al controlului judecătoresc. 21. Curtea a constatat că nu are competența de a elimina, pe calea controlului de constituționalitate, din conținutul normativ al textului o anumită interpretare izolată și vădit eronată a acestuia, legislația în vigoare oferind alte remedii procesuale ce au ca scop interpretarea unitară a normelor juridice.”

➤ **MINUTA³ Nr. 876/A/2021 20 mai 2021 Întâlnirii trimestriale din 26 martie 2021, ora 12, privind problemele de drept ridicate de dispozițiile Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal și de actele normative subsecvente cu privire la soluția ce se impune a fi pronunțată în contestațiile formulate de persoanele private de libertate împotriva încheierilor pronunțate de judecătorul de supraveghere a privării de libertate la Penitenciarul Iași și CRAP Iași în materia asigurării spațiului minim de cazare de 4 mp (problemă de drept invocată de Judecătoria Iași) - pag. 14-pag. 15**

“Prin urmare, atâta vreme cât însăși Curtea Constituțională a României arată, în paragraful 18 al aceleiași decizii, că nici Legea nr. 254/2013 și nici Legea nr. 169/2017 nu conțin vreo dispoziție care să excludă de la aplicare prevederile care reglementează standardele minime privind condițiile de cazare în penitenciare în cazul incidenței art. 551 din Legea nr. 254/2013 și că soluția de respingere a cererii prin care se solicită respectarea celor 4 metri pentru fiecare persoană privată de libertate în condițiile existenței recursului compensatoriu este izolată și vădit eronată, a fortiori, soluția care se impune ca fiind corectă este aceea a admiterii contestației și a obligării administrației penitenciarului la luarea de măsuri în vederea asigurării spațiului minim vital, mai ales în contextul abrogării dispozițiilor ce reglementau recursul compensatoriu.

Prin urmare, în lumina textelor de lege aplicabile, a jurisprudenței obligatorii a CEDO, dar și a deciziei Curții Constituționale sus menționate, odată ce se constată încălcarea cu privire la petentul condamnat, de către administrația Penitenciarului Iași, independent de vreo culpă a acestei administrații, a normelor minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate, în sensul că în camera în care a fost cazat petentul, nu i s-a asigurat acestuia un spațiu util de 4 mp, nu se poate dispune decât una dintre soluțiile stabilite expres de art. 56 alin. 6 din Legea nr. 254/2013 care stipulează următoarele: „(6) *Judecătorul de supraveghere a privării de libertate soluționează plângerea, prin încheiere motivată, în termen de 15 zile de la primirea acesteia și pronunță una dintre următoarele soluții: a) admite plângerea, în tot sau în parte, și dispune anularea sau modificarea măsurii luate de către administrația penitenciarului ori obligă administrația penitenciarului să ia măsurile legale care se impun; b) respinge plângerea, dacă aceasta este nefondată, rămasă fără obiect, tardivă sau inadmisibilă, după caz; c) ia act de retragerea plângerii.*”

Or, raportat la cauza încălcării dreptului deținutului la condiții minime de cazare, în mod evident, soluția ce se impune dintre cele prevăzute de textul de lege, este aceea de obligare a administrației penitenciarului la luarea măsurilor legale ce se impun, în cazul constatării încălcării unor dispoziții legale referitoare la drepturile persoanelor private de libertate. Această soluție a fost îmbrățișată de

3

https://portal.just.ro/45/Documents/Minute_IntalniriTrimestriale/2021/C.A.Iasi_Minuta_supraveghere_pedepse_I_2021.pdf

jurisprudența majoritară și anterior intrării în vigoare a Legii nr. 169/2017 și nu există nici un motiv pentru care să fie modificată ulterior ieșirii din vigoare a acestei legi, constituind, de altfel, practică majoritară la nivel național. Urmează ca administrația penitenciarului să identifice soluțiile de punere în executare a dispozițiilor instanței, inclusiv sesizarea ANP, MJ dacă apreciază că se impune, aceste aspecte excedând competenței instanței.”

➤ **CEDO - Hotărârea din 25 aprilie 2017 Rezmives si alții împotriva României (nr. 61467/12, 39516/13, 48231/13 și 68191/13)⁴**

„ III Cu privire la supraaglomerare

75. Principiile generale privind supraaglomerarea mediului penitenciar sunt rezumate în hotărârea Khlaifia și alții împotriva Italiei [(MC), nr. 16483/12, pct. 164-166, 15 decembrie 2016], în care Curtea reamintește, în special, că, atunci când supraaglomerarea atinge un anumit nivel, lipsa de spațiu dintr-o unitate penitenciară poate constitui elementul central care trebuie luat în considerare la aprecierea conformității unei anumite situații cu art. 3 (a se vedea, cu privire la unitățile penitenciare, Karalevicius împotriva Lituaniei, nr. 53254/99, pct. 39, 7 aprilie 2005). Într-adevăr, spațiul extrem de îngust dintr-o cameră de deținere constituie un aspect deosebit de important de care trebuie să se țină seama pentru a se stabili dacă condițiile de detenție în litigiu au fost „degradante” în sensul art. 3 din Convenție [Muršić împotriva Croației (MC), nr. 7334/13, pct. 104, 20 octombrie 2016].

76. Astfel, atunci când s-a confruntat cu cazuri de supraaglomerare severă, Curtea a hotărât că acest element este suficient, el singur, pentru a constata încălcarea art. 3 din Convenție. În general, deși CPT consideră dezirabil pentru camerele comune un spațiu de 4 m², au existat cazuri emblematic în care spațiul personal acordat unui reclamant era mai mic de 3 m² (Torreggiani și alții împotriva Italiei, nr. 43517/09 ș.a., pct. 68, 8 ianuarie 2013; Ananyev și alții, citată anterior, pct. 144-145; Sulejmanovic împotriva Italiei, nr. 22635/03, pct. 43, 16 iulie 2009; Kantyrev împotriva Rusiei, nr. 37213/02, pct. 50-51, 21 iunie 2007; Andrei Frolov împotriva Rusiei, nr. 205/02, pct. 47-49, 29 martie 2007; și Kadikis împotriva Letoniei, nr. 62393/00, pct. 55, 4 mai 2006).

77. Recent, Curtea a confirmat că cerința de 3 m² de suprafață la sol pentru fiecare persoană privată de libertate (inclusiv spațiul ocupat de mobilier, dar nu cel ocupat de instalațiile sanitare) într-o cameră trebuie să rămână norma minimă relevantă pentru evaluarea condițiilor de detenție din perspectiva art. 3 din Convenție (Muršić, citată anterior, pct. 110 și 114). Aceasta a mai precizat că un spațiu personal mai mic de 3 m² într-o cameră comună generează o solidă dar nu incontestabilă prezumție de încălcare a acestei dispoziții. Prezumpția în cauză poate fi infirmată prin efectele cumulate ale altor aspecte legate de condițiile de detenție, de natură să compenseze în mod corespunzător lipsa de spațiu personal; în această privință, Curtea ia în considerare factori precum durata și amploarea restricției, gradul de libertate de circulație și activitățile în afara camerei, precum și caracterul în general decent sau nu al condițiilor de detenție în locul respectiv (ibidem, pct. 122-138).

IV. Cu privire la alte aspecte referitoare la condițiile materiale de detenție

78. În schimb, în cauzele în care supraaglomerarea nu era atât de mare încât să constituie de una singură o problemă din perspectiva art. 3, Curtea a reținut că alte aspecte ale condițiilor de detenție trebuiau luate în considerare la examinarea respectării acestei dispoziții. Aceste aspecte includ posibilitatea de a folosi toaletele în intimitate, aerisirea disponibilă, accesul la lumină naturală și aer natural, calitatea încălzirii și respectarea cerințelor sanitare de bază (a se vedea, de asemenea, aspectele care decurg din Regulile penitenciare europene, adoptate de Comitetul de Miniștri, citate la pct. 43 supra). Astfel cum a precizat Curtea în hotărârea Mursić (citată anterior, pct. 139; a se vedea de asemenea Khlaifia, citată anterior, pct. 167), atunci când un deținut dispune în camera sa de un spațiu personal cuprins între 3 și 4 m², factorul spațiu rămâne un element important în aprecierea caracterului adecvat sau inadecvat al condițiilor de detenție. Prin urmare, în astfel de

⁴ <http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/cedo/Rezmives-si-altii-impotriva-Romaniei.pdf>

cauze, CEDO a constatat încălcarea art. 3 în cazul în care lipsa spațiului era însoțită de alte condiții materiale de detenție necorespunzătoare, precum lipsa de aerisire și de lumină (*Torreggiani și alții, citată anterior, pct. 69; a se vedea, de asemenea, Moisseiev împotriva Rusiei, nr. 62936/00, pct. 124-127, 9 octombrie 2008; Vlassov împotriva Rusiei, nr. 78146/01, pct. 84, 12 iunie 2008; și Babouchkine împotriva Rusiei, nr. 67253/01, pct. 44, 18 octombrie 2007*), acces limitat la plimbare în aer liber (*István Gábor Kovács împotriva Ungariei, nr. 15707/10, pct. 26, 17 ianuarie 2012; Efremidze împotriva Greciei, nr. 33225/08, pct. 38, 21 iunie 2011; Yevgeniy Alekseyenko împotriva Rusiei, nr. 41833/04, pct. 88-89, 27 ianuarie 2011; Gladkiy împotriva Rusiei, nr. 3242/03, pct. 69, 21 decembrie 2010; Shuvaev împotriva Greciei (cererea nr. 8249/07, pct. 39, 29 octombrie 2009; și Vafiadis împotriva Greciei, nr. 24981/07, pct. 36, 2 iulie 2009)* sau o lipsă totală de intimitate în camere [*Szafrensky împotriva Poloniei, nr. 17249/12, pct. 39-41, 15 decembrie 2015; Veniosov împotriva Ucrainei, nr. 30634/05, pct. 36, 15 decembrie 2011; Mustafayev împotriva Ucrainei, nr. 36433/05, pct. 32, 13 octombrie 2011; Belevitski împotriva Rusiei, nr. 72967/01, pct. 73-79, 1 martie 2007; Khoudoyorov împotriva Rusiei, nr. 6847/02, pct. 106-107, CEDO 2005-X (extrase); și Novosselov împotriva Rusiei, nr. 66460/01, pct. 32 și 40-43, 2 iunie 2005*].

➤ **Hotărârea din 20 octombrie 2016, Muršić împotriva Croației (CE:ECHR:2016:1020JUD000733413);**

➤ **C-128/18, Dumitru Tudor Dorobanțu, hotărârea ECLI:EU:C:2019:857 din 15 octombrie 2019⁵**
„72. Astfel, Curtea a statuat că, ținând seama de importanța acordată factorului spațial în aprecierea globală a condițiilor de detenție, faptul că spațiul personal de care dispune un deținut este mai mic de 3 m² într-o celulă colectivă generează o puternică prezumție de încălcare a articolului 3 din CEDO [*Hotărârea din 25 iulie 2018, Generalstaatsanwaltschaft (Condițiile de detenție în Ungaria), C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, punctul 92 și jurisprudența citată*].

73. Această prezumție puternică de încălcare a articolului 3 din CEDO nu poate fi înlăturată în mod normal decât dacă, primo, reducerile spațiului personal în raport cu minimumul necesar de 3 m² sunt scurte, ocazionale și minore, secundo, sunt însoțite de o libertate de mișcare suficientă în afara celulei și de activități în afara celulei adecvate și, tertio, penitenciarul oferă în general condiții de detenție decente, iar persoana în cauză nu este supusă altor elemente considerate drept circumstanțe agravante ale condițiilor rele de detenție [*Hotărârea din 25 iulie 2018, Generalstaatsanwaltschaft (Condițiile de detenție în Ungaria), C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, punctul 93 și jurisprudența citată*].

74. În această privință, trebuie să se adauge că, desigur, durata detenției poate să fie un factor relevant pentru aprecierea gravității suferinței sau a umilinței îndurate de un deținut din cauza condițiilor rele de detenție. Cu toate acestea, durata relativ scurtă a detenției nu exclude în mod automat prin ea însăși tratamentul vizat din domeniul de aplicare al articolului 3 din CEDO atunci când alte elemente sunt suficiente pentru a-l face să intre sub incidența acestei dispoziții [*a se vedea în acest sens Hotărârea din 25 iulie 2018, Generalstaatsanwaltschaft (Condițiile de detenție în Ungaria), C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, punctele 97 și 98, precum și jurisprudența citată*].

75. În plus, reiese în esență din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului că, atunci când un deținut dispune, într-o celulă colectivă, de un spațiu personal cuprins între 3 și 4 m², factorul spațial rămâne un element important în aprecierea caracterului adecvat al condițiilor de detenție. În acest caz, se poate concluziona că există o încălcare a articolului 3 din CEDO dacă lipsa de spațiu este însoțită de alte condiții materiale rele de detenție, cum ar fi de lipsa de acces la curtea de plimbare sau la aer și la lumină naturale, o aerisire necorespunzătoare, o temperatură prea scăzută sau prea ridicată în spațiile de detenție, o lipsă de intimitate la toalete sau condiții sanitare și igienice

5

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=8C8250C32EF20DA56E9B5FC89F79EA24?text=&docid=219163&pageIndex=0&doclang=RO&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=5983791>

rele (a se vedea în acest sens Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 20 octombrie 2016, *Muršić împotriva Croației*, CE:ECHR:2016:1020JUD000733413, § 139).

76. Atunci când un deținut dispune de mai mult de 4 m² de spațiu personal într-o celulă colectivă și când, în consecință, acest aspect al condițiilor sale materiale de detenție nu ridică probleme, celelalte aspecte ale acestor condiții, astfel cum sunt vizate la punctul anterior, rămân relevante în scopul aprecierii caracterului adecvat al condițiilor de detenție a persoanei interesate în lumina articolului 3 din CEDO (a se vedea în acest sens Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 20 octombrie 2016, *Muršić împotriva Croației*, CE:ECHR:2016:1020JUD000733413, § 140).

77. În ceea ce privește modalitățile de calcul, pentru a aprecia dacă există un risc real pentru persoana în cauză de a fi supusă unui tratament inuman sau degradant, în sensul articolului 4 din cartă, a spațiului minim de care trebuie să dispună o persoană deținută într-o celulă colectivă în cadrul căreia se află obiecte de mobilier și infrastructuri sanitare, trebuie de asemenea, dată fiind lipsa, în prezent, a unor norme minime în această privință în dreptul Uniunii, să se țină seama de criteriile stabilite de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în lumina articolului 3 din CEDO. Această instanță consideră că, deși, pentru calculul suprafeței disponibile într-o astfel de celulă, suprafața infrastructurii sanitare nu trebuie să fie luată în calcul, acest calcul trebuie să includă spațiul ocupat de obiectele de mobilier, precizându-se totuși că deținuții trebuie să păstreze posibilitatea de a se mișca în mod normal în celulă (a se vedea în acest sens Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 20 octombrie 2016, *Mursic împotriva Croației*, CE:ECHR:2016:1020JUD000733413, § 75 și 114, precum și jurisprudența citată).

78. În speță, din observațiile prezentate de guvernul român în ședință reiese că, în urma predării sale, domnul Dorobanțu ar urma să fie deținut în cadrul unui regim care îi permite să beneficieze de o libertate de mișcare importantă și, în plus, să lucreze, ceea ce ar limita timpul petrecut într-o celulă colectivă. Revine instanței de trimitere sarcina de a verifica aceste elemente și de a aprecia orice altă circumstanță pertinentă în scopul analizei pe care este chemată să o efectueze, în conformitate cu indicațiile prezentate la punctele 71-77 din prezenta hotărâre, solicitând, dacă este cazul, autorității judiciare emitente informațiile suplimentare necesare dacă apreciază că informațiile deja comunicate de aceasta din urmă sunt insuficiente pentru a-i permite să se pronunțe asupra predării.

79. Trebuie subliniat, în sfârșit, că, deși statele membre pot să prevadă, pentru propriul sistem penitenciar, cerințe minime, în ceea ce privește condițiile de detenție, mai ridicate decât cele care decurg din articolul 4 din cartă și din articolul 3 din CEDO, astfel cum a fost interpretat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, un stat membru nu poate însă, în calitate de stat membru de executare, să condiționeze predarea persoanei vizate de un mandat european de arestare către statul membru emitent decât de respectarea acestor din urmă cerințe, iar nu de respectarea celor care decurg din dreptul său național. Astfel, soluția contrară ar conduce, prin faptul că ar repune în discuție uniformitatea standardului de protecție a drepturilor fundamentale definite de dreptul Uniunii, la o încălcare a principiilor încrederii și recunoașterii reciproce pe care Decizia-cadru 2002/584 urmărește să le consolideze și, prin urmare, la o compromitere a caracterului efectiv al acestei decizii-cadru (a se vedea în acest sens *Hotărârea din 26 februarie 2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, punctul 63*).”

➤ **Cauzele conexe C-404/15 și C-659/15 PPU, Hotărârea din 5 aprilie 2016, Pal Aranyosi și Robert Căldăraru**⁶

„83. Pe de altă parte, așa cum reiese din articolul 1 alineatul (3) din decizia-cadru, ea nu poate avea ca efect modificarea obligației de respectare a drepturilor fundamentale, astfel cum sunt acestea consacrate în special în cartă.

84. În această privință, trebuie subliniat că respectarea articolului 4 din cartă, referitor la interzicerea pedepselor și a tratamentelor inumane sau degradante, se impune, astfel cum reiese din articolul 51

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:62015CJ0404>

alineatul (1) din cartă, statelor membre și, în consecință, instanțelor acestora atunci când pun în aplicare dreptul Uniunii, ceea ce este cazul atunci când autoritatea judiciară emitentă și autoritatea judiciară de executare aplică dispozițiile naționale adoptate în executarea deciziei-cadru (*a se vedea prin analogie Hotărârea Dereci și alții, C-256/11, EU:C:2011:734, punctul 72, precum și Hotărârea Peftiev și alții, C-314/13, EU:C:2014:1645, punctul 24*).

85. În ceea ce privește interzicerea pedepselor sau a tratamentelor inumane sau degradante, prevăzută la articolul 4 din cartă, aceasta are un caracter absolut în condițiile în care este strâns legată de respectarea demnității umane, vizată la articolul 1 din cartă (*a se vedea în acest sens Hotărârea Schmidberger, C-112/00, EU:C:2003:333, punctul 80*).

86. Caracterul absolut al dreptului garantat la articolul 4 din cartă este confirmat de articolul 3 din CEDO, căruia îi corespunde respectivul articol 4 din cartă. Astfel, după cum reiese din articolul 15 paragraful 2 din CEDO, nu este posibilă nicio derogare de la articolul 3 din CEDO.

87. Articolele 1 și 4 din cartă, precum și articolul 3 din CEDO consacră una dintre valorile fundamentale ale Uniunii și ale statelor sale membre. Acesta este motivul pentru care, în orice împrejurări, inclusiv în cazul combaterii terorismului și a crimei organizate, CEDO interzice în termeni absoluți tortura și pedepsele și tratamentele inumane sau degradante, oricare ar fi comportamentul persoanei în cauză (*a se vedea Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Bouyid împotriva Belgiei din 28 septembrie 2015, nr. 23380/09, § 81 și jurisprudența citată*)."

➤ **Revista „Dreptul” nr. 10/2020, Articolul „Răspundere pentru condiții de detenție. Neformularea prealabilă a unei plângeri la judecătorul de supraveghere a privării de libertate nu atrage inadmisibilitatea cererii adresate instanței privind daunele morale, conform Convenției (europene) pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Obligația analizării prevederilor art. 2 și art. 3 din Convenție”, autor - judecător Victor Penteleev, Judecătoria Sectorului 3 București, 17 septembrie 2020⁷**

„Executarea pedepsei închisorii se face în locuri de detenție special amenajate, pentru a se asigura atât rolul sancționator al pedepsei, cât mai ales, cel educativ, apt să conducă la reeducarea celor condamnați. Din nefericire, condițiile degradante de detenție din multe penitenciare românești au fost ignorate de puterile legiuitoare și executivă din România. Deși este o problemă de zeci de ani, mare parte a societății civile a rămas în pasivitate sub acest aspect, fapt ce, poate, oglindește nepăsarea multor români față de modul de executare a pedepselor penale, privative de libertate. Atât timp cât o persoană este încarcerată de autoritățile competente, Statul român, prin organele sale, poate răspunde pentru atingerile aduse drepturilor fundamentale ale deținutului ce nu sunt strict necesare pentru executarea pedepsei închisorii. Astfel, orice eventual abuz sau neglijență a personalului penitenciarului ar putea duce la plata unor despăgubiri către deținuți, respectivii având dreptul de a se adresa justiției în acest sens.

În cauza ce urmează să o analizăm, Înalta Curte de Casație și Justiție a sancționat interpretarea instanțelor de fond și de apel care au apreciat că neparcurgerea procedurii prevăzute de art. 56 alin. (2) din Legea nr. 254/20131, în ipoteza încălcării drepturilor persoanelor condamnate în timpul regimului de detenție, atrage inadmisibilitatea cererii de chemare în judecată adresate direct instanței civile pentru repararea prin echivalent a prejudiciului cauzat prin încălcarea acestor drepturi.

Decizia are o importanță fundamentală, având în vedere problemele structurale ce duc la nerespectarea art. 3 din Convenția (europeană) pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (în continuare, Convenția, n.n. - V.P.) identificate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Constatarea că o persoană se poate adresa instanțelor de judecată pentru a solicita despăgubiri pentru condițiile de detenție, fără vreo altă formalitate prealabilă neprevăzută de

⁷ <https://lege5.ro/gratuit/gm4dsmzthe3q/raspundere-pentru-conditii-de-detentie-neformularea-prealabila-a-unei-plangeri-la-judecatorul-de-supraveghere-a-privarii-de-libertate-nu-atrage-inadmisibilitatea-cererii-adresate-istantei-privind-dau>

legislația națională, duce la respectarea drepturilor fundamentale ale persoanei condamnate, atât din perspectiva art. 6 paragr. 1 din Convenție, cât și conform art. 2 și art. 3 din același instrument internațional.

Rezumatul Deciziei nr. 1136 din 5 iunie 2019 pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția I civilă

În litigiul dedus judecătii, reclamantul A., care a fost încarcerat în data de 3 decembrie 2015 la Penitenciarul Gherla ca urmare a condamnării la pedeapsa închisorii de 2 ani și 8 luni cu executare, a investit instanța civilă cu o cerere având ca obiect acordarea daunelor morale, pentru un pretins prejudiciu ce ar fi fost cauzat în perioada detenției sale, din cauza abuzului neluării măsurilor necesare pentru investigarea bolii sale, care a evoluat foarte rapid, fiind greu de vindecat sau de ameliorat, aspect confirmat ulterior, prin decesul reclamantului pe parcursul acestui proces. Cererea a fost întemeiată atât pe dispozițiile de drept intern, cât și pe dispozițiile convenționale, respectiv art. 2 și art. 3 din Convenție. Această cerere, formulată în contradictoriu cu Penitenciarul X., Penitenciarul Y. și Spitalul Penitenciar Z., a fost respinsă de Tribunalul Cluj, în primă instanță, în temeiul excepției inadmisibilității, invocată de pârâți sub diverse forme, considerându-se că art. 56 alin. (2) al Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor impune o procedură prealabilă, în ipoteza încălcării drepturilor persoanelor condamnate, în timpul regimului de detenție, prin formularea unei plângeri la judecătorul de supraveghere a privării de libertate, pe care reclamantul nu ar fi urmat-o, astfel încât acesta nu s-ar putea adresa direct instanței civile pentru repararea prin echivalent a prejudiciului cauzat prin încălcarea acestor drepturi.

Această soluție a fost confirmată prin respingerea apelului de către Curtea de Apel Cluj care, în plus, într-o motivare subsidiară, a analizat și îndeplinirea condițiilor răspunderii civile delictuale reglementate de art. 1357 C. civ.

Asupra motivului de recurs prin care se critică modul în care a fost soluționată excepția inadmisibilității cererii:

Astfel cum reiese din art. 56 din Legea nr. 254/2013, se deschide persoanelor aflate în starea de detenție o procedură specială, administrativ-jurisdicțională, prin care pot reclama neregularități ce vizează măsuri privitoare la exercitarea drepturilor prevăzute de prezenta lege, luate de către administrația penitenciarului.

Finalitatea căii procedurale astfel reglementate este aceea de a se putea contesta, în termen scurt, măsurile luate de administrația locului de deținere, în legătură cu executarea pedepsei, spre a se putea soluționa în timp util astfel de contestații, în vederea asigurării pentru viitor a unui exercițiu adecvat al drepturilor prevăzute de legea specială menționată.

Procedura de soluționare a unei astfel de plângeri nu permite însă a se analiza dacă petentul a suferit sau nu un prejudiciu moral cauzat de condițiile de detenție, în care este inclusă și asistența medicală a persoanelor condamnate, pe care le reclamă ca necorespunzătoare în fața judecătorului de supraveghere a privării de libertate.

Prin prisma art. 9 alin. (1) și (3) din Legea nr. 254/2013, Înalta Curte constată că judecătorul de supraveghere a privării de libertate desfășoară o activitate administrativ-jurisdicțională, iar hotărârile pe care le adoptă în exercitarea acestor atribuții nu sunt unele pur jurisdicționale.

Având în vedere trăsăturile procedurii plângerii ce poate fi formulată în condițiile art. 56 alin. (2) din Legea nr. 254/2013, Înalta Curte constată că neparcurgerea ei de către reclamant nu poate constitui un fine de neprimire pentru acțiunea dedusă judecătii, această acțiune fiind de natură a asigura reclamantului exercitarea dreptului fundamental de acces la justiție, ce este recunoscut oricărei persoane, prin art. 21 din Constituția României și art. 6 paragr. 1 din Convenție, deoarece, prin intermediul său, se aduce în fața unei instanțe judecătorești, cu plenitudine de competență, cererea reclamantului privind prejudicii pretins suferite prin încălcarea unor drepturi civile fundamentale, cerere care este analizată cu respectarea drepturilor și garanțiilor procedurale specifice procesului civil, precum și cu parcurgerea gradelor de jurisdicție stabilite prin legea procedurală de drept comun.”

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu unanimitatea membrilor prezenți la ședință,

**COLEGIUL DIRECTOR
HOTĂRĂȘTE:**

1. Admite excepția de necompetență materială a Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării;
2. Prezenta hotărâre se va comunica petentului.
3. O copie a hotărârii se va transmite și Administrației Naționale a Penitenciarelor spre informare.

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul.

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal de 15 zile de la comunicare, potrivit *O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare* cu modificările și completările ulterioare, republicată și *Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ* la instanța de contencios administrativ.

Membrii Colegiului Director prezenți la ședința de deliberări desfășurată în data de 08.12.2021 au fost: ASZTALOS CSABA FERENC – Membru, DIACONU ADRIAN – Membru(online), GRAMA HORIA – Membru(online), HALLER ISTVÁN – Membru, LAZĂR MARIA – Membru, MOȚA MARIA – Membru(online), OLTEANU CĂTĂLINA – Membru(online), POPA CLAUDIA SORINA – Membru(online)

Prezenta hotărâre va fi comunicată în baza Ordinului Președintelui C.N.C.D. nr. 138 din 24.03.2020.

**ASZTALOS Csaba Ferenc
Membru Colegiul Director,
Președinte C.N.C.D.**

Redactată și motivată: CO/SMD

Data redactării: 10.05.2022

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu.

